

3. Теловата М.Т. Професійна підготовка майбутніх фахівців економічної галузі в системі наступності / М.Т. Теловата // Науковий вісник Національного авіаційного університету. Серія «Педагогіка. Психологія». – 2013. – № 4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/10147/13350>.

Тарасенко А. Г.,
старший викладач
кафедри економіки та менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

ЗМІСТОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Актуальною проблемою вищої школи, обумовленою осмисленням того, що відбувається в сучасній економіці України, є формування економічного мислення та поведінки, без застосування яких неможливо вирішувати економічні питання та швидко адаптуватися до мінливих умов.

Економічна освіта, як система наукових знань та навиків, повинна формувати у майбутніх фахівців економічну свідомість на основі їх переконань та світоглядних позицій.

В практиці викладання загальноекономічних дисциплін вкрай важливим завданням є не лише дати уявлення про головні економічні поняття, явища, процеси та закономірності, але й використати такі ефективні засоби передачі знань, щоб досягнути їх міцного засвоєння на мисленому та поведінковому рівні. Організація навчання в таких умовах вимагає опори на науково-обґрунтований рівень пізнання. Внаслідок цього вкрай актуальним є необхідність формування економічного мислення майбутніх фахівців з використанням системного підходу, що дасть їм можливість самостійно підвищувати свій професійний рівень, критично аналізувати соціально-економічні процеси, застосовувати новітні методи реалізації економічних рішень.

Існують різні тлумачення поняття «економічне мислення». Зокрема, Грицуленко С.І. розглядає його як форму прояву економічної свідомості; як сукупність поглядів, уявлень, способів, підходів до оцінки явищ і прийняття рішень, якими людина керується у економічній діяльності, або ж, як процес усвідомлення реальних господарських ситуацій і прийняття рішень, що підвищують ефективність діяльності й визначають економічну поведінку працівника та стиль господарської діяльності [1, с.19].

Відомий американський економіст П.Хейне розглядає поняття «економічний спосіб мислення» не як набір готових висновків або «техніку мислення», а як передумову, спрямованість мислення. Такою передумовою він називає прагнення індивідів здійснювати ті дії, що принесуть їм найбільшу користь. Економічне мислення пов'язується із ситуацією вибору, що полягає в аналізі та оцінюванні очікуваних вигод і втрат. Вибір відбувається за наявності двох чи більше альтернативних варіантів дій [4, с.19 – 34].

Як правило, виділяють два головні типи економічного мислення. Перший – це так зване побутове мислення, яке характеризується суб'єктивним поглядом на економіку. Воно є результатом відповідного життєвого досвіду та відсутності у людини економічної підготовки. Інший тип – науковий – передбачає усвідомлення справжнього значення економічних явищ, подій, відображає економіку всебічно, у її цілісному системному вигляді. Наукове економічне мислення засновується на системному підході до економічних явищ, серйозній аргументації та міцній доказовій базі. Його метою є засвоєння об'єктивної інформаційної картини оточуючого світу, характеру його закономірних взаємозв'язків та взаємовпливів.

Проблема забезпечення підготовки студентів, на нашу думку, повинна розглядатися у трьох складових: по-перше, викладання змісту фундаментальної економічної дисципліни, якою є економічна теорія; по-друге, з особливих підходів до методики викладання економічних дисциплін та їх методичного забезпечення; по-третє, з особливих підходів щодо оцінки знань студентів, їх відношення до навчального процесу.

При цьому суттєвим є не лише накопичення економічної інформації, розкриття змісту економічних знань, а й визначення найпростішого та найефективнішого шляху отримання цих знань та їх засвоєння на рівні мислення і поведінки особистості. Це потребує подолати таку ваду нашої економічної освіти в недалекому минулому, як орієнтація на накопичення знань, а не навчання мисленню та поведінці в реальному житті.

В процесі отримання економічної освіти студенти повинні отримати навички наукового мислення, набути необхідного рівня самоорганізації та дисциплінованості. Тим самим вони здійснюють процес соціалізації, формують свою свідому громадянську позицію.

У процесі навчання слід прагнути до виховання і самовиховання у студентів економічних спеціальностей високої методологічної культури мислення, здібності не лише орієнтуватися у інформаційних потоках, але й правильно підбирати інформацію, опрацьовувати її та переформатовувати у нові знання. Викладач дисциплін економіко-управлінського циклу повинен: формувати у студентів зацікавленість до дисципліни, надавати можливість самостійно та індивідуально вирішувати економічні ситуації, вчити прийомам самостійного та творчого вирішення тих чи інших економічних ситуацій,

стимулювати прояви ініціативи щодо вирішення сучасних економічних проблем.

Ми погоджуємося з тим, що головним завданням навчального процесу, побудованого на принципі науково-дослідної роботи, є формування в студентів умінь дослідника, аналітичного спрямування мислення, творчого підходу до вирішення будь-яких завдань, уміння працювати в команді в процесі вивчення будь-якої дисципліни [2].

Як вважає Г.О. Ковальчук сучасний процес навчання у вищій школі повинен відповідати таким основним вимогам: відповідальний підхід до змісту навчальної дисципліни та специфіки її вивчення, активне використання міжпредметних зв'язків, науковість та строгість категоріального апарату, використання методів наукового пізнання, творчий підхід до викладання, використання прикладів із реального життя, організація практичної діяльності, залучення студентів до участі у наукових конференціях, олімпіадах, тощо, поєднання традиційних та інтерактивних методів навчання, індивідуальні форми роботи зі студентами, колективні форми навчання [3].

Таким чином, формування економічного мислення в студентів не може відбуватися лише у межах вивчення окремої економічної дисципліни. У цьому процесі повинні бути задіяні усі головні предмети вищої школи. Формування економічного мислення повинно здійснюватися шляхом розробки особливої методики, заснованої на широкому використанні інтерактивних методів навчання у поєднанні з інноваційними засобами. Структура практичних завдань повинна відповідати рівню тих економічних проблем, з якими матимуть справу майбутні фахівці.

Отже, формування економічного мислення є одним із головних завдань сучасної економічної освіти як на рівні теоретичних знань, так і практичних навичок. Оволодіння технікою економічного мислення має на меті підготовку майбутніх фахівців високого рівня з активною громадянською позицією.

Список використаних джерел:

1. Грицуленко С.І. Методика викладання економічних дисциплін: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / С.І.Грицуленко, Н.Ю.Потапова-Сінько, К.М.Гербера. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С.Попова, 2012. – 224 с.

2. Горобець С. А. Теоретичні засади проблеми формування професійної компетентності майбутнього фахівця-економіста / С. А. Горобець // Вісник Житомирського держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2007. – Вип. 31. – С. 106-109.

3. Ковальчук Г.О. Активізація навчання в економічній освіті: навч. посіб. / Г.О. Ковальчук – К.: КНЕУ, 2003. – 298 с.

4. Хейне П. Економічний спосіб мислення : [перекл. з англ.] / Хейне П., Пітер Дж.Б. – М.: Вільямс-2005. – 448 с.